

Секция: Экономические аспекты регионального развития.

КОЛОДІЙЧУК А. В.

*кандидат економічних наук,
молодший науковий співробітник*

*сектору проблем транскордонного співробітництва
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН
України»,
м. Львів, Україна*

ТОРГОВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні торговельно-інвестиційна складова залишається ключовим інструментом розвитку регіонального господарських комплексів. Особливо важливим для економіки областей є залучення довгострокових прямих інвестицій. Це формує базу для активізації господарського життя в регіоні, створення нових робочих місць, збільшення надходжень до бюджетів різних рівнів, розвитку транспортної, логістичної, інноваційної, соціальної інфраструктури, поживлення фінансового ринку, розвитку банківської системи регіону тощо. Досить вичерпний перелік сучасних проблем інвестиційної сфери України наводять українські дослідники Л.М. Борщ, С.В. Герасимова [1, с. 400]: низька дієздатність банківсько-кредитної системи, недостатня спроможність акумулювати інвестиційний потенціал населення, відсутність розвинутої мережі інституціональних інвесторів (пенсійних фондів і страхових компаній), спрямування потенціалу приватизації переважно на цілі бюджетного споживання, низький рівень капіталізації підприємств і відсутність економічних (податкових) стимулів її зростання, нерозвиненість фондового ринку та іпотечних відносин, лізингу та інших інститутів фінансування, значні обсяги тіньового бізнесу як основного джерела нелегального накопичення і вивезення капіталу. Не є виключенням й Івано-Франківська область, в господарстві якої ці

проблеми також мають місце. Об'єктом цього дослідження є торговельно-інвестиційні аспекти розвитку господарського комплексу Івано-Франківської області. Як видно з географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Івано-Франківської області (таблиця 1), якщо у 2009 р. співвідношення експорту в країни СНД та країни ЄС становило 1: 1,92, то уже в 2013 р. складало 1:1,23, що говорить про диверсифікацію прикарпатського експорту протягом аналізованого періоду. В імпорті відповідне співвідношення у 2009 р. складало 1:5, а у 2013 р. 1:6, що говорить навпаки про концентрацію товарного імпорту з країн ЄС за аналізований період.

Таблиця 1

Географічна структура зовнішньої торгівлі Івано-Франківської області товарами за 2009-2013 роки (млн. дол. США) [2]

Роки	Всього	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія	Інші
Експорт										
2009	336,0	86,7	249,3	173,9	166,6	59,9	5,5	10,0	–	–
2010	507,6	148,8	358,8	233,8	228,3	112,7	6,1	6,2	0,0	–
2011	942,0	360,0	582,0	421,5	414,9	126,3	3,2	31,0	–	–
2012	821,5	459,9	361,6	292,9	287,2	60,8	6,7	1,1	0,0	–
2013	471,7	170,6	301,1	214,4	210,6	80,4	5,2	1,1	–	–
Імпорт										
2009	256,2	39,2	217,0	204,3	194,1	8,3	0,0	4,3	0,1	–
2010	652,0	263,2	388,8	331,0	317,2	27,7	0,1	29,9	0,1	–
2011	1068,3	546,9	521,4	387,2	371,6	49,5	8,9	75,6	0,2	–
2012	983,7	386,1	597,6	522,6	510,3	60,9	3,0	10,9	0,2	–
2013	578,3	64,3	514,0	396,2	384,9	87,2	0,1	30,3	0,2	–

Подібні тенденції спостерігаються і експорті-імпорті послуг в регіоні (табл. 2). У 2009 р. відповідне співвідношення експорту в країни СНД та країни ЄС становило 1: 20,3 , то уже в 2013 р. складало 1:9,2. В імпорті дане співвідношення у 2009 р. складало 1:18,9 , а у 2013 р. 1:7,7. В обох випадках, як бачимо, спостерігаються диверсифікаційні тенденції.

Таблиця 2

Географічна структура експорту-імпорту послуг Івано-Франківської області (млн. дол. США) [2]

Роки	Всього	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія	Невизначені країни
------	--------	------------	-------------------	--------	-----------	------	--------	---------	---------------------	--------------------

Експорт										
2009	19,9	0,8	19,1	16,5	16,2	0,8	0,2	1,4	0,1	–
2010	76,4	1,4	75,0	70,8	25,0	1,1	0,4	2,2	0,5	–
2011	85,9	3,5	82,4	75,2	35,1	4,3	0,6	2,1	0,2	–
2012	58,4	3,9	54,5	41,5	44,8	8,5	0,7	3,8	0,0	–
2013	68,4	5,7	62,7	49,8	52,6	9,3	0,9	2,7	0,0	–
Імпорт										
2009	17,1	0,8	16,4	15,5	15,1	0,2	–	0,7	–	–
2010	20,6	2,0	18,6	17,8	17,5	0,2	–	0,6	0,0	–
2011	66,2	2,9	63,3	28,3	30,0	34,5	–	0,5	–	–
2012	51,2	3,6	47,6	20,2	26,6	26,5	–	0,9	–	–
2013	34,4	3,2	31,2	24,1	24,7	5,5	0,0	1,6	–	–

У табл. 3 і табл. 4 наведена динаміка експорту-імпорту товарів та послуг між Івано-Франківською областю та її єдиним транскордонним сусідом – Румунією.

Таблиця 3

Експорт-імпорт товарів між Івано-Франківською областю та Румунією [2]

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол. США	у % до попереднього року	тис.дол. США	у % до попереднього року	
2009	11519,8	20,1	2232,5	33,6	9287,3
2010	33613,5	291,8	2928,1	131,2	30685,4
2011	72930,2	217,0	15788,2	539,2	57142,0
2012	57230,4	78,5	28068,5	177,8	29161,9
2013	57513,8	100,5	12608,6	44,9	44905,2

Як видно з таблиці 3, сальдо торгівлі товарами зросло за аналізований період з 11519,8 тис. дол. США до 57513,8 тис. дол. США, або в 5 разів.

Таблиця 4

Експорт-імпорт послуг між Івано-Франківською областю та Румунією [2]

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол. США	у % до попереднього року	тис.дол. США	у % до попереднього року	
2009 ¹	-	-	-	-	-
2010 ¹	-	-	-	-	-
2011	4250,8	30691,7	13,8	76,3	4237,0
2012	7603,1	178,9	11,4	82,2	7591,7
2013	13637,8	179,4	32,3	283,6	13605,5

¹ - через незначні обсяги інформація у державному статмоніторингу упускається.

Водночас сальдо послуг зросло з 4237,0 тис. дол. США до 13605,5 тис. дол. США, або в 3,2 разу. Динаміка обсягів прямих іноземних

інвестицій в економіку Прикарпатського регіону наведена на рис. 1.

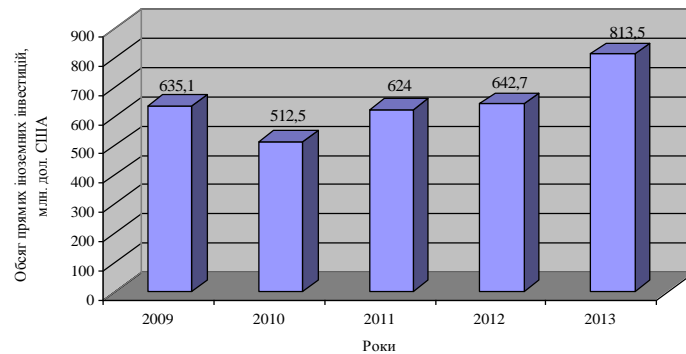

Рис. 1. Прямі інвестиції в економіку Івано-Франківської області (на кінець року, млн. дол. США) [2]

Як видно з рис. 1, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в господарство Прикарпаття за аналізований період зріс з 635,1 млн. дол. США до 813,5 млн. дол. США, або на 28,09%. Покраїнна структура цих інвестицій подана в таблиці 5.

Таблиця 5

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці регіону у 2009 році [2]

Країна походження інвестицій	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2009 р. (млн. дол. США)	У % до підсумку
Всього	615,9	100,0
у тому числі	313,1	50,8
Нідерланди		
Польща	62,2	10,1
Сербія	39,8	6,5
Німеччина	33,5	5,4
Данія	30,6	5,0
Італія	20,8	3,4
Швеція	18,6	3,0
Віргінські Острови (Брит.)	15,6	2,5
Велика Британія	13,4	2,2
Канада	11,6	1,9
Кіпр	9,7	1,6
Ізраїль	7,0	1,1
Швейцарія	6,7	1,1
Угорщина	5,2	0,9
Російська Федерація	5,1	0,8
Австрія	4,5	0,7
Туреччина	4,1	0,7

Країна походження інвестицій	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2009 р. (млн. дол. США)	У % до підсумку
Люксембург	3,9	0,6
Інші країни	10,5	1,7

Як видно з табл. 5, головними іноземними інвесторами Івано-Франківської області у 2009 році були Нідерланди (50,8% сумарного обсягу залучених в регіон іноземних інвестицій), Польща (10,1%) та Сербія (6,5%). Румунія як транскордонна держава у першу двадцятку країн-інвесторів регіону навіть не ввійшла, що говорить про фактичну відсутність транскордонного співробітництва між Прикарпаттям та Румунією на той час. Що ж до Нідерландів, Віргінських Островів та Люксембургу (в сумі 53,9% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій) як офшорних країн, то мова йде у даному випадку в основному про реінвестиції в економіку Івано-Франківщини.

У 2013 р. ситуація з іноземними інвестиціями на Прикарпатті дещо змінилася (табл. 6).

Таблиця 6

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці регіону у 2013 році [2]

Країна походження інвестицій	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2013р. (млн. дол. США)	У % до підсумку
Всього	813,5	100,0
у тому числі Кіпр	313,4	38,5
Нідерланди	232,1	28,5
Данія	41,1	5,1
Сербія	41,0	5,0
Польща	40,1	4,9
Німеччина	33,7	4,1
Велика Британія	18,5	2,3
Швеція	16,3	2,0
Російська Федерація	14,9	1,8
Віргінські О-ви (Брит.)	14,2	1,8
Австрія	10,8	1,3
Італія	10,3	1,3
Угорщина	5,3	0,7
Туреччина	4,5	0,6
Сейшельські Острови	2,6	0,3

Країна походження інвестицій	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2013р. (млн. дол. США)	У % до підсумку
Румунія	2,5	0,3
Люксембург	2,1	0,3
Канада	1,5	0,2
США	1,2	0,2
Інші країни	7,4	0,8

У 2013 році загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Івано-Франківський регіон склав 813,5 млн. дол. США, що на 32,08% більше, ніж у 2009 році. Пул головних іноземних інвесторів регіону також частково змінився. Цього разу ними виявились Кіпр (38,5%), Нідерланди (28,5%) та Данія (5,1%). Частка офшорних інвестицій (реінвестицій) в господарство Прикарпаття становила 69,4% (з Кіпру, Нідерландів, Віргінських та Сейшельських Островів, Люксембургу), що на 15,5% більше, ніж у 2009 р. Водночас єдиний транскордонний партнер регіону – Румунія – на цей раз вже числиться у першій двадцятці, посідаючи 15-е місце (0,3% від сумарних обсягів прямих іноземних інвестицій в регіон).

Таким чином, на наш погляд, ключовими проблемами регіону на даному етапі є його недостатній товарооборот з суміжними румунськими територіями та нерозвиненість інвестиційної та інноваційної інфраструктури, що вимагає концентрації уваги як державної, так і регіональної влади у цьому напрямку.

Література:

1. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика / Л.М. Борщ, С.В. Герасимова: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 685 с.

2. Офіційний сайт Головного управління статистики в Івано-Франківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>